

Wat gebeurde er ook al weer rond het Gronings Ontzet, dit jaar 350 jaar geleden? Dat vertelt de tentoonstelling 'Stad houdt stand' in het Groninger Museum, die door Egge Knol (65), RUG-alumnus biologie en pre- en protohistorie, werd samengesteld.

Gronings Ontzet

keerpunt in het Rampjaar

Noem het net als vroeger 'den 28sten', het Gronings of het Gronings Ontzet: op 28 augustus viert Groningen feest. De tentoonstelling 'Stad houdt stand' in het Groninger Museum, samengesteld door conservator Egge Knol, vertelt het inmiddels 350 jaar oude verhaal: hoe in het Rampjaar 1672 de koningen van Engeland en Frankrijk, en de bisschoppen van Münster en Keulen de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden binnenvielen om die onder elkaar te verdelen. Bisschop Bernhard von Galen van Münster belegerde en bombardeerde ónze stad – vandaar zijn bijnaam Bommen Berend – maar droop op 27 augustus af.

Studentenregiment

'Het geschut van Bommen Berend kwam niet verder dan halverwege de Herestraat, waardoor slechts een deel van de stad is verwoest', zegt Knol. 'De natte zomer zorgde in de loopgraven van de vijand voor veel ziekte en verliezen. Ook waren er verliezen in de vorm van desertie, want de betalingen en fourage van de soldaten verliepen steeds moeilijker. En natuurlijk schoten de Groningers terug. De stad had de verdediging prima op orde. Aan de oostkant van het Winschoterdiep hadden ze zelfs een bolwerk van waaruit men aanvallen kon doen.'

Daar moet het studentenvaandel – te zien op de tentoonstelling – fier hebben gewaperd, want het studentenregiment had een belangrijk aandeel in die aanvallen, vertelt Knol. 'Het regiment telde ongeveer honderdvijftig man, het overgrote deel van het totale aantal studenten aan de universiteit destijds. Het is bekend dat ze zich, zoals de gehele burgerij, kranig hebben geweerd.'

Grote maquette

In de tentoonstelling brengen een kaart en een grote maquette de situatie goed in beeld. Met Groningen op het noordelijke uiteinde van de Hondsrug, de Drentse moerassen aan weerszijden daarvan en waterlinies van de stad tot aan Delfzijl en de Lauwerszee werd het onmogelijk de stad te omsingelen. De vijand lag in het gebied ten zuiden van het huidige Verbindingskanaal, tussen het huidige hoofdstation, het Winschoterdiep en de Kempkensberg.

Ook de viering van het Gronings Ontzet komt op de tentoonstelling aan bod. Knol: 'Men was zo fier op het Groningse verzet dat het elk jaar werd herdacht. Die vieringen hebben uiteindelijk geresulteerd in een min of meer traditioneel pakket van klokkengelui, kermis, paardenspul en een groot vuurwerk.' In een compilatie aan het eind van de tentoonstelling komt het programma van

28 augustus in kleur en zwartwit voorbij, in filmbeelden waarvan de oudste uit 1922 stammen.

Keerpunt in de oorlog

'Stad houdt stand' zal waarschijnlijk Knols laatste tentoonstelling zijn, na een dienstverband van bijna dertig jaar, maar hij blijft Gronings nuchter onder die vaststelling. 'Ik heb daar geen grotere gedachten bij. Ik vind het natuurlijk wel leuk dat ik deze tentoonstelling heb kunnen maken. Maar dat vond ik ook van vierhonderd jaar studentenleven in 2014.'

Grotere gedachten heeft hij wel bij de herdenking van het Rampjaar. 'Het is verdrietig dat er dan relatief weinig aandacht is voor Noord-Nederland. Terwijl het Gronings Ontzet werkelijk het keerpunt was in een oorlog die er voor de Republiek tot dat moment heel beroerd uitzag. Het is duidelijk dat het Randstaddenken ertoe leidt dat dit soort belangrijke historische gebeurtenissen helemaal uit het bewustzijn wegzakt. Als Groningen was gevallen, was ook Friesland de klos geweest, want daar was geen sterke verdediging. En toen Rabenhaupt na het ontzet Coevorden terugveroverde, gaf dat de Nederlandse legers helemaal schwing.'